

27.06.2022

Pormestari

79 §**Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle sosiaalisen luototuksen uudistamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta**

HEL 2022-007254 T 03 00 00

VN/23753/2021

Päätös

Pormestari päätti antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta:

Helsingin kaupungin sosiaalinen luototus on sosiaali- ja terveystoimialalla oma erillinen yksikkönsä ja osa kaupungin tarjoamaa sosiaalihuollon vakiintunutta palveluvalikoimaa. Helsingissä sosiaalinen luototus toimii yhteistyössä nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön, asumisneuvonnan, sosiaalineuvonnan ja vanhuspalvelujen kanssa. Sosiaalinen luototus alkoi Helsingissä kuntakokeiluna vuosina 1999–2001 ja sosiaalisen luoton käyttö vakinaistettiin 2003. Vuonna 2021 lainoja myönnettiin 164 henkilölle. Keskimääräinen luotto oli 9 010 euroa. Suurin osa luoton saaneista oli palkansaajia. Hylättyjä hakemuksia oli 153 kappaletta. Helsingissä asiakaskohtainen enimmäismäärä sosiaaliselle luotolle on 15 000 euroa. Kyseinen enimmäismäärä on ollut käytössä 1.8.2008 lähtien.

Sosiaalisesta luokituksesta annettuun lakiin lisättävässä uudessa 7 a §:ssä on tarkoitus säätää mahdollisuudesta myöntää vapaakuukausia luotonsaajalle hakemuksen mukaan. Vapaakuukausi tarkoittaisi sitä, että sosiaalisen luoton maksuaika piteneisi luoton maksamisesta vapaaksi myönnettyä kuukautta vastaavalla ajalla eteenpäin. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että vapaakuukausia voitaisiin myöntää vuosittain enintään kolme. Helsingin kaupunki ei näe tarpeelliseksi rajoittaa vapaakuukausia tiettyyn määrään, vaan suosittaa asiakkaan kokonaisuutensa pohjautuvaa luotonantajan harkintaan perustuvaa mahdollisuutta vapaakuukautta myönnettäessä. Ensisijaisesti tulee selvittää taloudellisen neuvonnan ja ohjauksen sekä muiden maksujärjestelyjen mahdollisuus.

Usein elämäntilanteisiin liittyvät yllättävät ja äkilliset muutokset kuten työttömyys, sairastuminen, ero tai lapsen syntymä ovat taloudellisilta vaikutuksiltaan pidempiaikaisia eivätkä välttämättä ratkea kolmen kuukauden kuluessa. Tilapäinen maksukyvyyn alenema kestää kokemuksen mukaan usein 1–12 kuukautta. Helsinki teki vuonna 2021 yhteensä 269 kappaletta maksuohjelman muutoksia, mikä tarkoittaa muutospää-

27.06.2022

Pormestari

töstä 32 prosentissa koko voimassa olevassa luottokannassa. Pandemian aikana pidempien maksuvapaiden määrä on noussut ja maksuvapaata on jouduttu usein antamaan lisää edellisen päätöksen jatkoksi. Vapaakuukausien rajoittaminen maksimissaan kolmeen rajoittaisi sosiaalisen luoton mahdollisuuksia toimia asiakkaan elämäntilanteeseen joustavasti reagoivana, taloutta tasapainottavana tai kestäväenä ratkaisuna.

Uudessa 7 b §:ssä on tarkoitus säätää mahdollisuudesta myöntää maksuvapautus luotonsaajalle hakemuksesta. Maksuvapautus voidaan myöntää kokonaan tai osittain. Maksuvapautus tarkoittaisi sitä, että luoton ja sille kertyneiden korkojen takaisinperinnästä voitaisiin ensisijaisesti laissa säädetyin edellytyksin luopua. Pääsääntöisesti sosiaalinen luototus olisi maksettava aina takaisin. Ensisijaisesti asiakkaan heikentyneeseen taloudelliseen tilanteeseen tulisi pyrkiä vastaamaan talousneuvonnalla ja -ohjauksella, myöntämällä vapaakuukausia ja muuttamalla maksuerää vastaamaan maksukykyä. Näin ollen maksuvapautus olisi viimesijainen vaihtoehto ja mahdollinen vain niissä tapauksissa, joissa saatavan perinnästä aiheutuisi kohtuuttomia kuluja velkojalle tai velalliselle tai olisi todennäköistä, että velalliselta ei saada perittyä saatavaa kohtuullisessa ajassa. Maksuvapautus ei voi kuitenkaan tarkoittaa sitä, että sosiaalisen luoton myöntänyt taho luopuisi saatavastaan muiden velkojen hyväksi.

Luototusprosessi on monivaiheinen ja vaatii perehtymistä asiakkaan tilanteeseen. Asiakas tavataan ja hänen tilanteensa kartoitetaan ratkaisuvaihtoehtoineen. Tulot, menot ja velat käydään läpi ja mahdollisiin talouden hallinnan haasteisiin, kuten rahapelaamiseen, puututaan ohjaamalla asiakas palvelujen pariin. Talousneuvonta on olennainen osa sosiaalista luototusprosessia eikä edellytä sosiaalihuollon asiakkuutta. Sosiaalisen luototuksen talousneuvonnan asiakkaaksi voi siten tulla henkilö, joka ei ole saanut esimerkiksi toimeentulotukea tai ei ole nuorten palvelujen tai aikuissosiaalityön asiakas. Sosiaalisen luoton myöntäminen ei ole myöskään aina talousneuvonnan tavoite. Helsingin kaupungin määräaikaisessa (8/2021–12/2022) talousneuvontahankkeessa on annettu talousneuvontaa vuonna 2021 yhteensä 101 henkilölle, joista pääosa on nuoria helsinkiläisiä, joilla ei ole mahdollisuutta sosiaaliseen luottoon.

Sosiaalisen luoton myöntäminen edellyttää, että asiakkaalla on vakiintunut elämäntilanne ja näyttöä päivittäisistä menoista suoriutumisesta ja velkojen maksusta. Helsinki kannattaa luototuksen kriteereihin lisättävää velvoitetta neuvonnan vastaanottamisesta ja asiakkaan kokonaistilanteen kartoittamisesta erityisesti silloin, kun luotto on myönnetty lainojen tai vuokratuotteiden järjestelyyn.

27.06.2022

Pormestari

Maksuhäiriömerkintä luoton maksamisen ajaksi on perusteltua kaikissa sosiaalisissa luotoissa. Helsinki edellyttää asiakkaalta suostumusta vapaaehtoisen velkajärjestelyn merkitsemiseen luottotietoihin koko luoton takaisin maksun ajalta. Tällä tavalla turvataan luotonantajan asema ja varmistetaan asiakkaan maksukyky ja estetään mahdollinen uudelleen velkaantuminen luoton maksamisen aikana.

Esityksen perusteluja on syytä tarkentaa 9 §:n osalta. Perusteluissa todetaan, että luotonhakijalle ja luotonsaajalle tulisi järjestää mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa, kun luotonhakija tai luotonsaaja on tätä pyytänyt. Lisäksi perusteluissa todetaan, että sosiaalisen luototuksen taloudellisen neuvonnan ja ohjauksen antaminen luotonhakijalle tai luotonsaajalle aloitaisi myös sosiaalihuoltolain mukaisen menettelyn huomioon ottaen erityisesti mitä säädetään sosiaalihuoltolain 36 §:ssä palvelutarpeenarvioinnista ja sen tekemisestä. Esityksestä saa sen käsityksen, että kyseinen palvelu tulee antaa sosiaalisessa luototuksessa. Mikäli palvelu tulee antaa sosiaalisessa luototuksessa, kysymys on ammattipätevyysvaatimuksen asettamisesta sosiaalisen luototuksen työntekijöille. Helsingissä sosiaalisen luototuksen talous- ja velkaneuvojilla on sekä sosiaalialan että kaupallisen alan koulutusta. Sosiaalisen luototuksen tehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää työntekijältä sosiaalihuollon asiantuntemusta sekä rahoitusalan osaamista.

Esitys on pääsääntöisesti kannatettava edellä mainituin tarkennuksin. Ylivelkaantumisen ehkäisyyn ja korjaamiseen tarvitaan monipuolista keinovalikoimaa ja monialaista toimijuutta sekä yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Talousosaamista on lisättävä sekä talous- ja velkaneuvonnan saavutettavuutta parannettava monikanavaisella ja matalan kynnyksen palveluilla.

Sosiaalisen luototuksen hyödyt ovat merkittäviä yksilötasolla ja myös yhteiskunnallisesti. Sosiaalisen luoton koetaan parantavan luotonsaajan elämänlaatua vahvistamalla omaa toimijuutta ja taloutta. Se myös vähentää tarvetta hakea toimeentulotukea tai käyttää muita sosiaalihuollon palveluja. Sosiaalisella luototuksella on lisäksi asiakkaan työllisyyttä parantava vaikutus, kun luotonsaaja maksaa todellisen maksuvaransa mukaisesti sosiaalista luottoa ilman palkan ulosmittausta. Sosiaalisella luotolla voidaan katsoa olevan osaltaan ratkaisua ylisukupolvisiin talousongelmiin ja lasten aseman parantamiseen perheissä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

27.06.2022

Pormestari

marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 30.5.2022
- 2 Lausuntopyyntö 30.5.2022, liite, HE-luonnos (5)
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 16.6.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteetEsitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano**Tiedoksi**Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia**Päätösehdotus**

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa sosiaalisen luototuksen uudistamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta (liitteet 1 ja 2). Lausunto pyydetään antamaan lausuntopalvelussa 11.7.2022 mennessä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaalisesta luototuksesta annettua lakia (1133/2002). Tavoitteena on, että sosiaalinen luototus otetaan käyttöön koko maassa hyvinvointialueiden järjestämänä lakisääteisenä tehtävänä. Sosiaalista luototusta olisi järjestettävä sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisena kuin alueella esiintyvä tarve edellyttää. Tarkoitus on, että sosiaaliseen luototukseen voitaisiin myöntää vapaakuukausia ja maksuvapautuksia laissa säädettyjen edellytysten täytyessä. Sosiaalisen luoton hakijalle ja luotonsaajalle annettavaa taloudellista neuvontaa ja ohjausta säänneltäisiin nykyistä tarkemmin. Ehdotusten tavoitteena on ehkäistä ylivelkaantumista.

Esityksessä ehdotetaan säännöstä sosiaalisen luototuksen luottopääoman menoihin myönnettävästä valtionavustuksesta. Sote-rahoitukseen ei esitetä muutosta. Sosiaalinen luototus kohdistuu palve-

27.06.2022

Pormestari

luna merkittävässä määrin pienituloisuuteen ja on huomioitu rahoitus-kertoimissa.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.6.2023.

Sosiaali- ja terveysministeriölle annettava lausunto perustuu liitteenä 3 olevaan sosiaali- ja terveystoimialalla valmisteltuun lausuntoon.

Asia on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnit-teluosaston kanssa.

Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 7 kohdan mukaan pormestari tekee esi-tyksiä ja antaa kaupunginhallitukselta pyydettyjä lausuntoja sekä huo-lehtii näihin rinnastettavista muista tehtävistä, jollei asiaa sen periaat-teellisen tai taloudellisen merkityksen johdosta ole saatettava kaupun-ginhallituksen käsiteltäväksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 30.5.2022
- 2 Lausuntopyyntö 30.5.2022, liite, HE-luonnos (5)
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 16.6.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministe-
riö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia

27.06.2022

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 79 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

27.06.2022

Pormestari

Juhana Vartiainen
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 29.06.2022.